

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. x. O[mn]es scripturas e[ss]e lege[n]das/ & de b[ene]dictio[n]e q[ue]
p[ri]migenis data e[st]: & filiis noe: & q[uod] ratio[n]i auctoritas nulli[us]
ge[n]tiliu[m] p[re]iudicet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícratíci de Curialiū nugis.

pieniā sine virtute esse nō posse: q̄s ex sola lectione nisi afflit gr̄a illustratrix creatrix viuificatrixq̄ virtutū credat hoīem posse fieri sapientem.

COmnes scripturas esse legendas. & de bñdictione que primi genis data est / & filiis noe: & q̄ rationi auctoritas nullius gentium preiudicet. Capitulū. X.

OMnes tamen scripturas legendas esse probabile est: nisi sint reprobate lectionis: cū oīa nō modo q̄ scripta sed etiā que facta sūt ad vtilitatē hoīs (licet eis abutatur interdū) instituta credanf. Nam & angeli quodā modo ppter animā: & mundus corporeus fm assertionē patrū ad corporis vsim institutus est. Ab initio bñdixit deus homini dicens. Crescite & multiplicamini / & replete terrā: & subiicite eam: & dominamini piscibus maris / & volatilib⁹ celi & vniuersis animātibus que mouentur super terram. Et adiiciēs: omnē herbam afferentē semen / & vniuersa ligna in vsu suo. (Nā a carnis edulio ante diluuiū credūtur abstinuisse) concessit eis in cibum. Illis quoq̄ quos a peste diluuii archa prefiguratrix ecclesie liberauerat: benedixit & legem dedit dicens. Crescite & multiplicamini & replete terrā / & terror vester ac tremor sit super cūcta aīalia terre & super omēs volucres celi cū vniuersis que mouentur in terra. Oēs pisces maris manu v̄re traditi sunt: & omne quod mouetur & viuit: erit vobis in cibum. Quasi oleravirētia tradidi vobis oīa: excepto q̄ carnem cum sanguine non comedetis. Ecce quia primigenis & filiis noe eadē benedictionis collata est gr̄a: eadē auctoritas dignitatis: eadē & ciborū fere cōcessa est indulgentia: augmentū nāq̄ & multiplicatio / gr̄e dilationē expmit: dominiū terre: bestiarū terror: priuilegiū potestatis: victualīū vniuersitas est iudiciū libertatis. Omnia siquē munda mundis. Nec recolo huius benedictionis priuilegium alio indultum tempore q̄ quo innocētia per creationē data est: aut p medicinā sacramēti vel penitentie reparata. Nam & his statim post diluuiū & illis aīe peccatū ideo forte dictū est crescite & multiplicamini: vt illi⁹ dūtaxat augmētum & multiplicatio acquirat / qd̄ deus homini cōtulit p naturā aut reformauit p gr̄am. Hic autē & crescere iubetur in se & quodāmodo multiplicari in sobole. In se quidē ad meriti pfectū. In sobole numerosa quadam ppgatione virtutū. Cū vero natura sit vitiata per culpam / vt crescere & multiplicari iubeatur non memini. Licet autem que premissa sunt stare queant ad litterā / cū oīa in vsū vite

Beneſ. i.

Beneſ. ix.

hominis cedant: & ea ipsa que videntur esse mortifera etiam visu odoratu: auditu/ ne dum tactu vel gustu: qualia sunt nocetius venenosa: cibus sint hominis: aut eius utantur in cibum. Poterit tamen & alium sensum scrutator mysticus inuenire. Sensum tamen historicum roborat: quod pisces sanissimos: & feras quarum carnes utilissime sunt videmus crebro venenatissima reptilia deuorare: & ipsa venena inferuntur medicamentis: quibus non modo natura sustentat humana: sed etiam infirmitas conalescit. Cum vero primum sit excutiendus sensus historicus: quocumque animi vel ad fidem: vel ad opera fidei que sunt boni mores magis informat/ laudabilior & plane utilior est. Hoc enim lectione semper querendum est: ut homo seipso melior iugiter fiat. Verum cum littera preceps utiliter ad multa possit referri: & ad hoc posse aptari consentio/ ut per gratiam ex benedictione dei collatam/ ad virtutis incrementum & multiplicationem liberum excitetur arbitrium: & virtutibus multiplicatis per gratiam/ adiiciatur subiectio terre: quam cum in seipso homo subiecerit/ dominium sui aliorumque persequitur: ut cum ceteris animantibus placet: timorem & tremorem incutiat omnibus que mori uentur in terra. Sunt ergo ei cuncta in cibum/ quia in omnibus creaturis/ ei verba salutis sue loquitur dominus: plane cibatur in cunctis/ quibus ad vitam: aut mores componendos/ vita hominis perficit. Costat enim quod omnis edificatio moni a domino est: & cum quis ad virtutem aut ab opere aut a verbo: aut quocumque modo instruitur/ concessis sibi a domino uti liter cibatur. Omnis enim instructio salutis (quodammodo verbum dei est: & a quocumque veritas doctrine proferatur acceptanda est/ eo quod veritas incorrupta semper & incorruptibilis est ante diluuium & post/ dum sanguine in quo sedes est anime abstinere: concessus est omnium usus: & ante baptismum & post/ dum modo peccatum vitet ne mo vnde cumque instrui prohibetur. Si apostolus est aliquibus odor mortis in mortem/ quod prohibet & vasa mortis alicui predesse ad vitam? Cum ergo dicitur quicquid vis preter sanguinem comedere/ perinde est/ ac si quadam imagine dicatur: dummodo vitia fugias quod volueris lege. Sicut in escis carnalibus quedam sunt que digeruntur utiliter/ quedam vertuntur in crudos humores: alia per vim expulsiuam eiciuntur omnino: quedam sunt que sanis si tamen moderate sumantur conferunt: & obsunt egrotantibus. quedam debilibus faciunt/ minus tamen conducunt sanis & sanantibus. Nam hec ipsa non adeo naturam roborant deliciaiora si quidem minus nutriunt magis communia & alimentum (ut ita dixerim) pinguioris: sic & in libris sunt que omnibus prosunt/ dum tamen legantur modestia dispende sante/ ut que nihil continent nisi edificationem fidei & morum: sunt

ij. Corin. ij.

Genes. ix.

Polycratici de Curialū nugis.

que solidioribus animis faciant/habenda quidē proq̄ a lectio-
 ne simpliciū:sunt que natura bone mentis oīno eiiciant/sunt q̄
 digerant in vsum morū aut eloquētie/sunt que indurent animā
 & in fide & bonis operibus solam faciant cruditatē. Vix autē in
 uenietur scriptū in quo si nō in sensu/vel in verbis/non repiatur
 aliquid quod vel prudēs lector emittit. Ceterū libri catholici tur-
 tius leguntur & cautiū/& gentiles simplicibus periculosi⁹ pa-
 tent:sed in vtrīsque exerceri fidelioribus ingeniis vtilissimū est.
 Nam exquisita lectio singulorū doctissimū:cauta electio melio-
 rum optimū facit. Vt enim in libro saturnaliorū/& in epistolis
 senece ad lucilliū legitur. Apes quodāmodo debem⁹ imitari q̄
 vagant⁹ & flores carpunt/deinde quicquid attulere/dispunt:
 & per fauos diuidunt:& succū variū in vnū sapore mixtura qua-
 dam/ex propetate spiritus sui/mutant. Nos quoque quicquid di-
 uersa lectione quesuim⁹:conuertam⁹ in vsum v̄tutis: vt omnia
 in ordinem gerendorū:rationis iudicio digerēte/coalescāt. Nā
 & in aīo melius distincta seruantur:& ip̄a distinctio nō sine quo-
 dā fermento quo conditur vniuersitas:in vnius saporis vsū va-
 ria libamenta confundit:vt etiam si apparuerit vade sumptum
 sit:aliud tamē esse q̄ vnde sumptū noscēt appareat/qd̄ & in cor-
 pore nostro facere videmus sine omni opera nostra naturā. Ali-
 menta que accipimus q̄ diu in sua qualitate perseverant:& solida
 innatāt/malo stomacho oneri sunt. At cum ex eo qd̄ erant/
 mutata sunt:tunc demum in vires transeunt. Sanguis ex diu-
 no mandato diducitur:dum vitia dedinātur. Pastor ecclesie re-
 ptilia & immūda mactare precipitur:& comedere. Quod licet
 ad vocationē gentiū proprie referatur:vel exempli conformita-
 te docere potest:vt iugulatis errorib⁹ gētiliū dogmata nequaquā
 horreamus. Dum innocentiam:frugalitatē:contemptū mūdi
 docent pythagorici audiantur:dum animas quas in celum eue-
 xerint retrudunt in corpora bestiarū:iuguletur vel plato. Nam
 in eo pythagorā nimis secutus est/q̄ sicut mortuos ex viuis:ita
 ex mortuis reciproce viuos fieri docuit/& per varia corpora pro-
 monum qualitate migrare. Vnde illud. Ipse ego iam memini
 troiani tempore belli: Pātoides enforbus erā an pectore leuo:
 Hesit ab aduerso grauis hasta minoris atride. Sic ergo legant⁹
 vt auctoritas non preiudicet rationi. Nā & vrtica dum rosa les-
 gitur:quandoque manum tangentis vrit. Sapientia siquidem est
 fons quidā de quo egrediuntur flumina que irrigant omnē ter-
 ram:& non modo ortū deliciarū diuine pagine replent:sed etiā

Actuū. xi.

Sapientie laus

ad gentes pertrāseunt: vt nec etiā ethiopibus omīno desint. In-
de sunt floridi: redolētes/et fructiferi orti gentiū. Quos si forte
simplex lector ingreditur semp poetici illius meminerit. Qui
legitis flores/& humi nascentia fraga. Frigidus o pueri fugite
hinc/latet anguis in herba. Nam & poma hesperidū que draco
peruigil seruat:null⁹ asportat ignau⁹:aut qui scripturas non q̄si
vigilans legerit:sed quasi dormitans somniauerit:ac si ad finē
legendorū vtens calcarib⁹ pperet. Certū est quia fidelis lector
et prudēs:& qui litteris ex amore inuigilat vitia semp excludit
et in oībus accedit ad vitā. Hinc est illud doctoris doctorū hie-

Virgilij vsus.

Hieronymus.
De p̄secra. vii.
v. nunq̄.

ronymi. Ama scientiā scripturarum & carnis vitia nō amabis.
¶ Quid sit vere philosophari:et ad quē finem omniū scriptu-
rarum vergat intentio. Capitulū. XI.

Hoc autē reuera philosophari est:et hic est multe le-
ctionis iocūdisim⁹ & saluberrim⁹ fructus. Ipsa siquī
dem oīm rerū cōtinet disciplinā:et oīm moderatrix
vniuersis humane vite actib⁹/& verbis/& cogitatio
nib⁹/modū & terminos ipsa cōstituit. Est tñ cui nec ipsa nouit
terminū p̄finire. Est cui in eo p̄scribit modū vt nō habeat mo-
dū. Quicquid agit aut loquit̄/illuc tēdit:qd̄ apud recte philoso-
phātes nō habet terminū. Nā & ei⁹ substātia in eo cōsistit vt il-
lud nequaq̄ terminef. Si enī fm̄ platonem philosoph⁹ amator
dei est. Quid aliud est philosophia nisi diuinitatis amor⁹? Hoc
est utiq̄ qd̄ terminari nō vult ne et ipsa qd̄ nō expedit finiatur.
Qd̄ enī finif esse desinit:et si amor dei extinguit̄/philosophie
nomen euanescit. Sic & incarnata sapiētia dei cū multis p̄scri-
bat modū:deū sine modo precipit diligendū: nisi quia charitati
modus ille p̄scribit̄/vt deus sine termino amoris diligat. Qui
enī ait. Diliges pximū sicut teipsum. Idē p̄misit. Diliges dñm
deū tuū ex toto corde tuo/ex tota mēte tua/& ex totis viribus
tuis. Idē quoq̄ adiecit. In his duob⁹ p̄ceptis pēdet tota lex & p̄-
phete. Si ergo oīa que scripta sunt p̄phetis famulant̄ & legi. i.
si oīs doctrina illuc tendit vt homo subiect⁹ sit legi dei:quis am-
bigit ad regnum charitatis vniuersa referri? Qui vero philoso-
phādo charitatē acquirit aut dilatat/summū philosophātis as-
secutus est finē. ¶ Hec est itaq̄ vera & imutabilis philosophā-
tiū regula vt sic in oībus legēdis/aut discēdis agēdis/aut omit-
tendis quisq̄ verset̄/vt pficiat charitai. Ipsa vero nunq̄ inanis
aut sola est:sed honestatē/modestiā cū sobrietate:pudicitia &
aliarū venerabiliū v̄tutū cetū in ip̄m hōiem quē pietati p̄secrat

Mat. xxiii.
Marci. xii.
Luce. x.